

ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ

УДК 657:657.6:336.734
JEL Classification: M4; C13; G23

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ: ПЕРВИННЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА ОЦІНКА

© 2019 ДИКА О. С., ПРОКОПЕНКО Ж. В.

УДК 657:657.6:336.734
JEL Classification: M4; C13; G23

Дика О. С., Прокопенко Ж. В.

Ідентифікація об'єктів облікового відображення діяльності небанківських фінансових установ: первинне спостереження та оцінка

Дослідження присвячене науковому обґрунтуванню ідентифікації об'єктів облікового відображення діяльності небанківських фінансових установ у частині первинного спостереження та оцінки. Зосереджено увагу на процесі ідентифікації об'єктів облікового відображення в діяльності ломбардів як небанківської фінансової установи з метою розробки методичного забезпечення бухгалтерського обліку діяльності ломбардів, а також розглянуто вимоги до ломбардів, що стосуються як організаційних (відповідність законодавству про фінансові послуги; внесення до Державного реєстру; наявність внутрішніх правил або положень, що регламентують надання ломбардом фінансових і супутніх послуг; відповідність установчих документів ломбарду вимогам законодавства; наявність у повному найменуванні ломбарду слова «ломбард» та ін.), так і кадрових питань. Окрім того, визначено та диференційовано об'єкти обліку в ломбардах, серед яких загальні та спеціальні об'єкти бухгалтерського обліку. Також виявлено, що кожен з об'єктів застави є індивідуальним та має свої особливості, серед яких: вартість виробів із дорогоцінних металів і каміння розраховується на підставі діючих цін, затверджених Міністерством фінансів України відповідно до проби та цінності ювелірних виробів і монет із дорогоцінних металів; надання фінансових кредитів під заставу транспортних засобів багата в чому схоже з наданням аналогічних кредитів банками; надання фінансових кредитів під заставу цінних паперів; надання фінансових кредитів під заставу майнових прав та надання іпотечних кредитів. Виявлено, що визначення вартості заставного майна складається умовно з етапів, які включають первинне обстеження предмета застави та обчислення його вартості. Також цей процес визначається високим ступенем суб'єктивності. Відображено вплив оцінки предметів застави на відображення їх в бухгалтерському обліку. А також визначено необхідність відображення заставних операцій за двома видами оцінки – за заставною вартістю та за розміром виданого кредиту.

Ключові слова: предмет застави, небанківські фінансово-кредитні установи, оцінка, оціночна вартість.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-233-239>

Рис.: 3. Табл.: 1. Бібл.: 12.

Дика Олена Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування, Житомирський державний технологічний університет (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

E-mail: dyolena@ukr.net

Прокопенко Жанна Володимирівна – кандидат економічних наук, докторант кафедри обліку і аудиту, Житомирський державний технологічний університет (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

УДК 657:657.6:336.734
JEL Classification: M4; C13; G23

Дикая Е. С., Прокопенко Ж. В. Идентификация объектов учетного отображения деятельности небанковских финансовых учреждений: первичное наблюдение и оценка

Исследование посвящено научному обоснованию идентификации объектов учетного отображения деятельности небанковских финансовых учреждений в части первичного наблюдения и оценки. Сосредоточено внимание на процессе идентификации объектов учетного отображения в деятельности ломбардов как небанковского финансового учреждения с целью разработки методического обеспечения бухгалтерского учета деятельности ломбардов, а также рассмотрены требования к ломбардам, касающиеся как организационных (соответствие законодательству о финансовых услугах; внесение в Государственный реестр; наличие внутренних правил или положений, регламентирующих предоставление ломбардом финансовых и сопутствующих услуг; соответствие учредительных документов ломбарда требованиям законодательства; наличие в полном наиме-

UDC 657:657.6:336.734
JEL Classification: M4; C13; G23

Dyka O. S., Prokopenko Zh. V. Identification of Objects of Accounting in Activities of Non-Banking Financial Institutions: Initial Monitoring and Valuation

The study deals with the scientific substantiation for identifying objects of accounting in activities of non-banking financial institutions related to initial monitoring and valuation. The attention is focused on the process of identifying objects of accounting in activities of pawnshops, as a non-banking financial institution, with the aim of developing methodological support for the accounting in pawnshops as well as requirements for pawnshops regarding organizational issues (compliance with legislation on financial services; inclusion in the State Register; internal rules or provisions governing the rendering by the pawnshop of financial and related services; compliance of the foundation documents of the pawnshop with the requirements of the law; presence in the full name of the pawnshop of the word "pawnshop", etc.) as well as personnel issues. In addition, objects of accounting in pawnshops, including general and special objects of accounting, are identified and differentiated. Moreover, it is

нованим ломбарда слова «ломбард» і др.), так і кадрових вопросов. Кроме того, определены и дифференцированы объекты учета в ломбардах, среди которых общие и специальные объекты бухгалтерского учета. Также обнаружено, что каждый из объектов залога является индивидуальным и имеет свои особенности, среди которых: стоимость изделий из драгоценных металлов и камней рассчитывается на основании действующих цен, утвержденных Министерством финансов Украины в соответствии с пробой и ценностью ювелирных изделий и монет из драгоценных металлов; предоставление финансовых кредитов под залог транспортных средств во многом схоже с предоставлением аналогичных кредитов банками; предоставление финансовых кредитов под залог ценных бумаг; предоставление финансовых кредитов под залог имущественных прав и предоставление ипотечных кредитов. Обнаружено, что определение стоимости залогового имущества состоит условно из этапов, которые включают первичное обследование предмета залога и вычисление его стоимости. Также данный процесс определяется высокой степенью субъективности. Отображено влияние оценки предметов залога на отражение их в бухгалтерском учете. А также определена необходимость отображения залоговых операций по двум видам оценки – по залоговой стоимости и по размеру выданного кредита.

Ключевые слова: предмет залога, небанковские финансово-кредитные учреждения, оценка, оценочная стоимость.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Дикая Елена Сергеевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономической безопасности, общественного управления и администрирования, Житомирский государственный технологический университет (ул. Чудновская, 103, Житомир, 10005, Украина)

E-mail: dyolena@ukr.net

Прокопенко Жанна Владимировна – кандидат экономических наук, докторант кафедры учета и аудита, Житомирский государственный технологический университет (ул. Чудновская, 103, Житомир, 10005, Украина)

found that each of the pledged items is individual and has its own characteristics, among which there are: cost of products made of precious metals and stones is calculated on the basis of the current prices approved by the Ministry of Finance of Ukraine in accordance with the fineness and value of jewelry and coins made of precious metals; provision of financial loans against vehicles is in many ways similar to the provision of similar loans by banks; provision of financial loans against securities; provision of financial loans against property and mortgage loans. It is found that the determination of the value of collateral consists of 2 conditional stages: initial examination of the collateral and the calculation of its value. Also, this process is characterized by a high degree of subjectivity. The impact of the valuation of pledged items on their displaying in accounting operations is determined. Furthermore, the need to display pledge transactions by two types of valuations – by the collateral value and by the size of the loan issued – is grounded.

Keywords: pledged item, non-banking financial and credit institutions, valuation, appraised value.

Fig.: 3. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Dyka Olena S. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, of the Department of Economic Security, Public Management and Administration, Zhytomyr State Technological University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

E-mail: dyolena@ukr.net

Prokopenko Zhanna V. – Candidate of Sciences (Economics), Candidate on Doctor Degree of the Department of Accounting and Auditing, Zhytomyr State Technological University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

Постановка проблеми. Особливе місце на ринку надання побутових послуг займають ломбарди, діяльність яких відбивається у швидкому кредитуванні населення під заставу рухомого та нерухомого майна. Практика діяльності ломбардів в нашій країні не адаптована до появи нових проблем, в тому числі і до тих, які виникають в процесі заставних відносин. Отже, різноманітність з широким спектром проблемних питань, які виникають в процесі бухгалтерського обліку заставних операцій, а також неоднозначність цих питань формують напрямки дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Організація та методика бухгалтерського обліку діяльності небанківських фінансових установ (ломбардів) розглядалися в працях Е. А. Алеева [1], Ф. К. Єрдавлетової [2], М. Г. Казьмирчук [5], І. С. Каракулової [6], Н. Г. Пікузо [7], Т. О. Сірош [10], З. С. Сороківської [11] та ін. Проте питання ідентифікації об'єктів облікового відображення діяльності небанківських фінансових установ залишається недостатньо визначеною та потребує подальших досліджень.

Мета статті полягає у ідентифікації об'єктів облікового відображення діяльності небанківських фінансових установ та виявленні особливостей їх первинного спостереження та оцінки.

Виклад основного матеріалу. З метою розробки методичного забезпечення бухгалтерського обліку діяльності ломбардів зосередимо увагу на:

- процесі ідентифікації об'єктів облікового відображення в діяльності ломбардів;
- обліковому відображенні операцій з кредитування під заставу майна;
- формуванні зовнішньої та внутрішньої звітності для задоволення потреб всіх груп користувачів.

Відповідно до встановлених правил Національною комісією, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, ломбарди можуть організувати свою діяльність у вигляді повних товариств або державних чи комунальних підприємств.

Серед проаналізованої сукупності ломбардів (240) нами виявлено, що лише один ломбард належить до державної форми власності, 3 – комунальної, всі інші є повними товариствами. Вважаємо, що це пов'язано, перш за все, з тим, що, створюючи будь-який суб'єкт господарювання державної чи комунальної форми власності, його діяльність піддаватиметься посиленому контролю з боку держави, хоча з боку споживача послуг ломбарду вони є надійнішими в плані збереження майна. На сьогодні організація ломбардної діяльності переважно здійснюється у формі командитних товариств.

Основною характеристикою діяльності ломбардів, яка впливає на систему бухгалтерського обліку, є надання фінансових послуг, які є пріоритетним об'єктом управління. «Ломбард має право здійснювати діяльність з надання фінансових

послуг, перелік яких зазначено в його установчих документах, у порядку, встановленому законодавством, тільки після внесення інформації про нього до Реєстру та отримання Свідоцтва.

Кожен відокремлений підрозділ ломбарду має право здійснювати діяльність з надання відповідних фінансових послуг виключно після отримання Довідки про внесення інформації про відокремлений підрозділ ломбарду до Державного реєстру фінансових установ. Копія Свідоцтва та Довідки (у разі наявності відокремленого підрозділу ломбарду) повинні бути розміщені в місцях, доступних для ознайомлення клієнтів» [9].

Відповідно до Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами для надання фінансових послуг ломбард повинен відповідати таким вимогам: діяльність ломбарду повинна відповідати вимогам законодавства про фінансові послуги; повинен бути внесений до Державного реєстру; у разі необхідності мати ліцензію на надання певних видів фінансових послуг; мати внутрішні правила або положення, що регламентують надання ломбардом фінансових і супутніх послуг, затверджених у встановленому порядку; установчі документи ломбарду повинні відповідати вимогам законодавства та містити вичерпний перелік видів фінансових послуг і супутніх послуг, які надає ломбард; у повному найменуванні ломбарду повинно міститися слово «ломбард»; не здійснювати будь-якої іншої підприємницької діяльності, крім підприємницької діяльності, передбаченої законодавством для ломбардів; мати власну облікову та реєструючу системи; у своїй діяльності дотримуватися вимог чинного законодавства; керівник та бухгалтер ломбарду повинні відповідати професійним вимогам [8].

Виходячи з викладеного вимоги до діяльності ломбардів як фінансових установ передбачають особливості формування кадрового складу системи управління та бухгалтерської служби (рис. 1).

Фінансова послуга ломбарду – це надання фінансових кредитів фізичним особам за рахунок власних чи залучених коштів (крім застави майна) на визначений строк і під відсоток (рис. 2).

Розглядаючи методику бухгалтерського обліку, необхідно визначити об'єкти обліку, які виникають при здійсненні ломбардами своєї діяльності.

Об'єктами бухгалтерського обліку є господарські засоби, джерела їх утворення, господарські процеси та види діяльності. Виходячи з цього визначення об'єкти обліку у ломбардах можемо поділити на два види:

- по-перше, загальні об'єкти обліку (спільні для більшості підприємств: активи; пасиви; операції з реалізації товарів, робіт, послуг; інші операції, процеси та види діяльності, що є спільними для більшості підприємств);
- по-друге, особливі об'єкти бухгалтерського обліку (надання фінансових кредитів фізичним особам під заставу; операції із застави майна; зберігання речей, переданих під заставу; оцінка майна, яке надається під заставу майна; реалізація заставленого майна відповідно до законодавства та/або умов договору).

Отже, основним об'єктом бухгалтерського обліку діяльності ломбардів, на якому зосередимо увагу виступають операції із надання фінансового кредиту під заставу (заклад) майна.

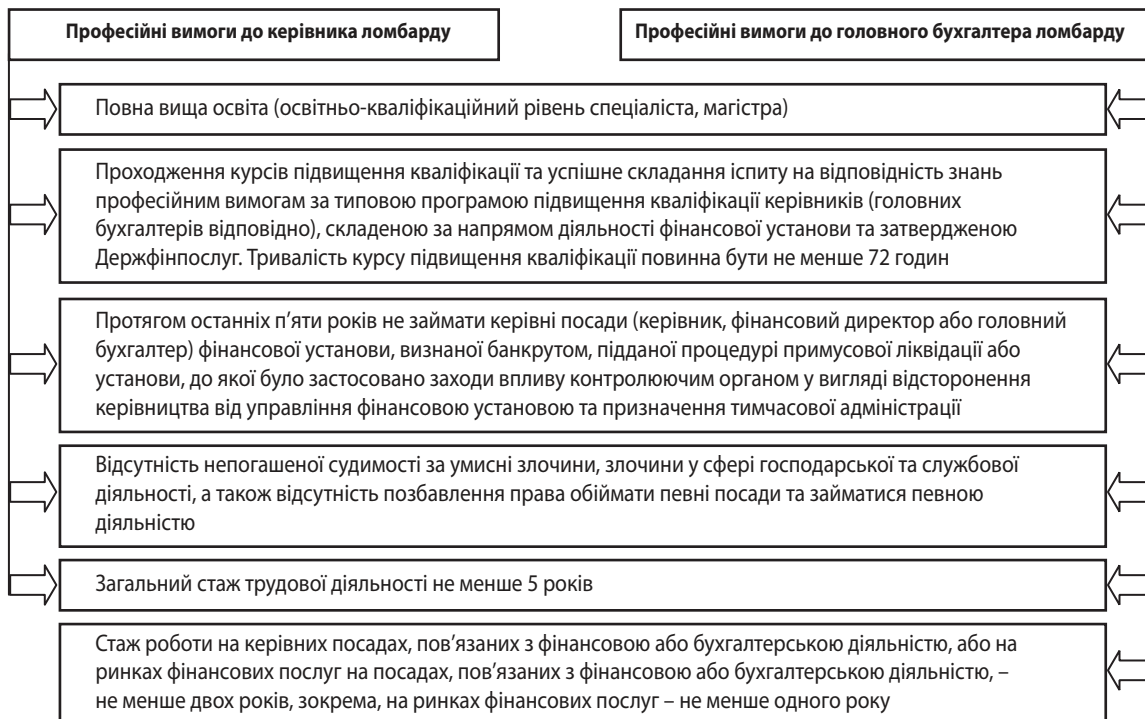

Рис. 1. Професійні вимоги до керівника та головного бухгалтера ломбарду

Джерело: відповідно до проекту Закону України «Про ломбарди і ломбардну діяльність» та запропонованих змін

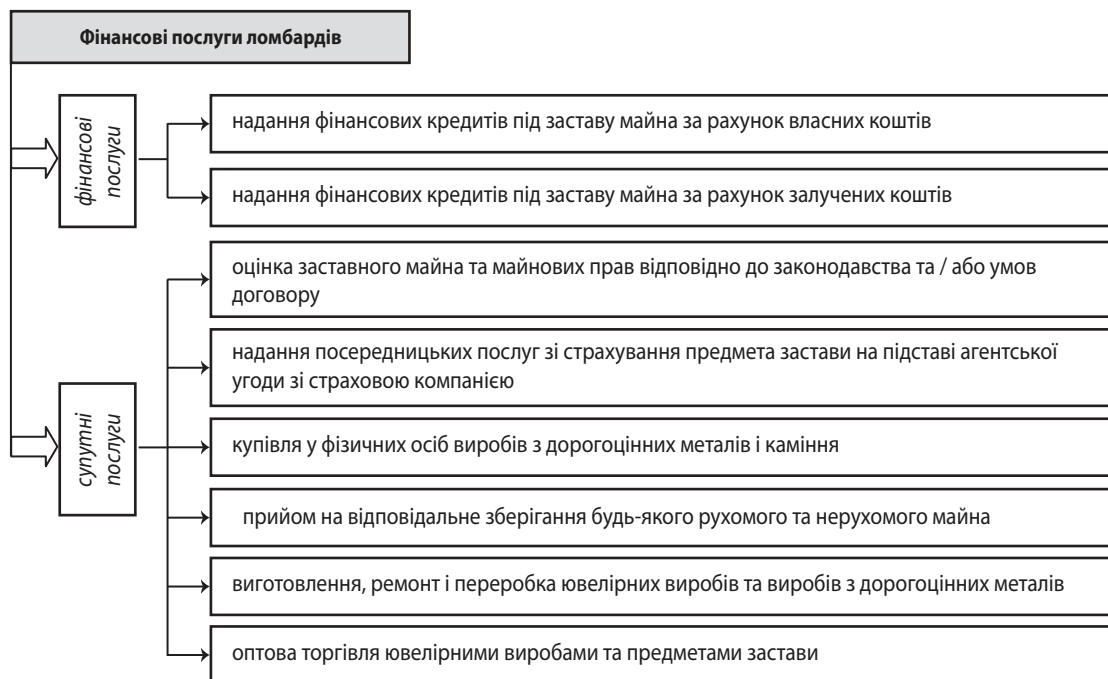

Рис. 2. Фінансові послуги ломбарду

Під заставою слід розуміти спосіб забезпечення зобов'язань. «В силу застави кредитор (заставодержатель) має право в разі невиконання боржником (заставадодатцем) забезпеченого заставою зобов'язання одержати задоволення з вартості заставленого майна переважно перед іншими кредиторами. Застава виникає в силу договору чи закону» [12].

З теоретичної точки зору кредит ломбарду не є кредитом в повному розумінні цього слова, швидше це продаж речі нижче її вартості з правом викупу клієнтом. Це означає, що сума кредиту є вартість застави (ринкова або матеріальна) мінус вартість права викупу цього предмета. Однак з технічного боку клієнт сплачує відсотки за кредит, як і у випадку банківського кредиту, а також, як правило, певну суму або відсоток від вартості застави за його зберігання. У разі несплати відсотків по закінченні певного часу клієнт позбавляється права викупу застави, а ломбард отримує право продажу речі. Таким чином, операції ломбардів мають на меті компенсувати вартість застави та отримати прибуток. Ломбард як соціальний інститут управляється рівнем цін і прибутком, який він отримує від своєї діяльності.

Заставними зазвичай є ювелірні вироби (які приймають всі ломбарди) і споживчі товари (одяг, аудіо- і відеотехніка, побутова техніка і т.д.). Сума кредиту обчислюється за ринковою вартістю дорогоцінного металу і вагою речі або оцінюється за ринковою вартістю за вирахуванням ціни ризику. В основному клієнти вважають ломбарди необхідним інститутом і оцінюють їх діяльність позитивно.

Діяльність ломбардів характерна та зручна тим, що порівняно з банківськими установами вони надають грошові кошти швидше, а також приймають під заставу майно, яке не може бути предметом застави в банківських операціях.

Завдяки заставі кредитор (заставодержатель) має право в разі невиконання боржником (заставадодатцем) забезпеченого заставою зобов'язання одержати задоволення

з вартості заставленого майна переважно перед іншими кредиторами. Застава виникає через договір чи закон [12].

Ломбарди кредитують населення лише на споживчі цілі. Проте цей вид кредитування є достатньо дорогим. В цьому сенсі з ними можуть конкурувати кредитні спілки та банки, запровадивши систему швидкого споживчого кредитування. Водночас ломбарди мають переваги, серед яких: швидкість, простіші умови кредитування. В цьому випадку ризику є мінімальними, оскільки предметом застави є високоліквідне майно.

Вартість речей, які надаються під заставу в процесі надання фінансового кредиту, визначається за згодою сторін. Цей пункт прописується в договорі.

Вивчивши методичку бухгалтерського обліку заставних операцій в ломбардах, нами визначено ряд питань, які мають бути врегульовані документально, а саме при складанні облікової політики, а також при укладанні договорів. Це дозволить уникнути спорів з таких питань, як:

- віднесення операційних витрат і витрат, пов'язаних з реалізацією заставного майна;
- перехід права власності на предмет застави від заставодавця до заставодержателя;
- можливість реалізації заставного майна.

Оцінка виступає однією з супутніх послуг ломбардів. Для видачі позики під заставу майна це майно необхідно оцінити, щоб визначити можливий розмір позики.

«Сторони за взаємною згодою проводять оцінку речей, що здаються на зберігання. Особливо передбачено, що така оцінка повинна бути проведена відповідно до цін на речі такого роду і якості, що звичайно встановлюються в торгівлі в момент і в місці їхнього прийняття на зберігання» [12].

Оціночна вартість предмета застави залежить від: моделі; виробника; зовнішнього вигляду; комплектності; наявності гарантійного талона; наявності упаковки.

Сума кредитування залежить від багатьох факторів, зокрема: працездатності та актуальності виробу (тобто, чи може бути попит на нього на ринку побутових послуг). Цей критерій особливо важливим є для електронних виробів (комп'ютерів, мобільних телефонів, відео- та фотокамер).

При здійсненні оцінки таких предметів надзвичайно важливо закладати відсоток ризику щодо неповернення суми кредиту. В цьому випадку вартість нових предметів техніки, враховуючи динаміку розвитку техніки та технологій, знижується досить швидко.

Щодо побутової техніки та мобільних телефонів, то ломбарди здебільшого формують певні прайси, в яких зазначається та регламентується оціночна вартість окремого побутового виробу з урахуванням моделі та дати випуску цього приладу. Слід зазначити, що оціночну вартість у такому випадку слід коригувати на зовнішній стан і справність.

На сьогодні практично будь-яке майно може бути предметом застави в ломбардах, якщо воно, звичайно, відповідає критеріям застави. Зокрема, це можуть бути ювелірні вироби, побутова та електронна техніка тощо).

Слід зазначити, що здебільшого ломбарди не працюють з такими предметами застави, на які необхідні додаткові дозвільні документи або ж державна реєстрація. Такі позики не є простими та затратними, як в часі, так і в додатковому трудовому ресурсі, що обов'язково понесе за собою додаткові фінансові витрати.

Визначення вартості заставного майна можна умовно поділити на два етапи, які включають первинне обстеження предмета застави та обчислення його вартості.

Слід зазначити, що цей процес є досить суб'єктивним та характеризується високим ступенем ризику, оскільки при первинному обстеженні предмета застави необхідно достовірно визначити ціну предмета застави, що досить важко зробити навіть при досить високій кваліфікації оцінщика. Окрім того, при визначенні загальної вартості предмета застави, відповідно до якої будуть нараховуватись відсотки за користування кредитом, оцінщик (бухгалтер) на свій страх і ризик має максимально точно передбачити всі витрати та ситуації, які можуть виникнути в результаті надання цього кредиту. Важливо, щоб відсотки за користування наданим кредитом були максимально точними – не завищеними і незаниженими.

Щодо первинного обстеження предмета застави, то за кожним видом предмета оцінщик має враховувати велику кількість аспектів. Якщо ломбард видає позики населенню в заставу за всіма видами майна, то збирається досить велика кількість інформації, якою слід оперувати для оцінки предмета застави. У зв'язку з цим для полегшення та прискорення роботи оцінщиків в ломбарді слід створювати бази даних, які мають бути сполучені з інтернет-мережею та відповідно до яких можна буде оперативної та достовірно оцінити предмет застави.

Отже, оцінка предмета застави – процес у діяльності ломбарду, від якого певним чином залежатиме результативність діяльності ломбарду та здійснення окремо взятої операції.

Хоча ломбарди і надають послуги з оцінки майна, але звернемо увагу на те, що ломбард не повинен отримувати сертифікат суб'єкта оціночної діяльності, оскільки права заставодавця носять акцесорний характер і можуть виник-

нути тільки після того, як виникло зобов'язання, виконання якого забезпечує застава. Таким чином, процес оцінки заставного майна не є окремо взятою послугою та є умовою надання фінансового, тобто не оплачується клієнтом окремо.

В Законі України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» визначено сутність поняття безпосередньо оцінки майна, майнових прав, відповідно до якого «оцінка майна, майнових прав – це процес визначення їх вартості на дату оцінки за процедурою, встановленою нормативно-правовими актами, та є результатом практичної діяльності суб'єкта оціночної діяльності [3].

Цивільний кодекс України надає визначення оцінки предмета застави, відповідно до якого «оцінка предмета застави здійснюється заставодавцем разом із заставодержателем відповідно до звичайних цін, що склалися на момент виникнення права застави, якщо інший порядок оцінки предмета застави не встановлений договором або законом» [12].

Зважаючи на вищенаведені трактування понять оцінки, зазначимо, що оцінка предмета застави, яка здійснюється в межах надання фінансового кредиту небанківською фінансово-кредитною установою, не є оцінкою майна, майнових прав, оскільки остання здійснюється суб'єктом оціночної діяльності самостійно.

Відповідно до сказаного вище оцінку речей, які здаються під заставу, зазвичай проводить експерт-оцінювач. Згідно з Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» оцінювачами можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які склали кваліфікаційний іспит та одержали кваліфікаційне свідоцтво оцінювача відповідно до вимог цього Закону [3].

Вплив оцінки предметів застави на відображення в обліку відображено в табл. 1.

Однією з особливостей заставних операцій є відображення її за двома оцінками – за заставною вартістю та за розміром виданого кредиту. Під заставною вартістю розуміють справедливую (ринкову) вартість майна на дату оцінки. Вона є вища вартості по розміру виданого кредиту, що пов'язано із необхідністю ломбарду страхування себе від несплати виданого кредиту.

Зважаючи на специфіку та характер діяльності ломбарду, а також необхідні удосконалення нормативного забезпечення діяльності ломбардів, концептуальна модель бухгалтерського обліку заставних операцій в ломбардах матиме такий вигляд (рис. 3).

Запропонована концептуальна схема бухгалтерського обліку заставних операцій в ломбардах дає можливість врахувати суттєві моменти щодо визнання предмета застави, його відображення в системі бухгалтерського обліку (враховуючи запропоновані зміни до Плану рахунків та розробленого робочого плану рахунків, а також удосконалення Методичних рекомендацій щодо обліку заставних операцій в ломбарді) та у звітності ломбарду (фінансовій, спеціальній та внутрішній).

Висновки. Отже, оцінка речей, які здаються під заставу, відбувається за згодою ломбарду та фізичної особи на основі цін на схожі товари, враховуючи стан речі (по-

Таблиця 1

Особливості впливу оцінки предмета застави на відображення його в обліку

№ з/п	Елемент оцінки	Вплив на облік та фінансовий стан ломбарду
1		<i>Ювелірні вироби</i>
1.1	Ціна за 1 г золота / срібла відповідної проби	Завищення / заниження ціни за 1 г золота / срібла завищує / занижує вартість ювелірного виробу, а отже, відповідним чином впливає на розмір виданого кредиту, що тягне за собою відповідне нарахування відсотків
1.2	Оцінка товарного вигляду	Суто суб'єктивний фактор, завищення якого сприятиме завищенню суми кредиту, а отже, імовірного доходу, а заниження – навпаки
2		<i>Побутова техніка</i>
2.1	Технічний стан приладу	Слід оцінити ступінь працездатності приладу, що дається під заставу та його зовнішній вигляд
2.2	Ринковий попит на п/т	Показник ринкового попиту як для побутової техніки, так і для транспортних засобів є неоднозначним, оскільки прилад може бути не зовсім новим, але виконувати більшість функцій, що і остання модель. Окрім того, у випадку необхідності продажу приладу (т/з) на торгах, навіть на приладі (т/з) не останнього року випуску буде попит серед фізичних осіб з невисокими статками
3		<i>Транспортні засоби</i>
3.1	Технічний стан т/з	Для оцінки технічного стану т/з пропонуємо вимагати від фізичної особи, якій необхідний кредит, довідку з СТО про технічний стан та придатність т/з до експлуатації
3.2	Ринковий попит на т/з	Див. ринковий попит на т/п
4		<i>Нерухомість</i>
4.1	Ринкова вартість	Вартість нерухомості має бути засвідчена оцінником – уповноваженою особою на основі реальних цін, враховуючи стан нерухомості
4.2	Стан нерухомості	
5		<i>Цінні папери</i>
5.1	Вартість	На більшості цінних паперів зазначена їх номінальна вартість, тому оцінка вартості такого виду застави не викликає особливих питань та може бути достовірно оцінена
5.2	Ліквідність	У випадку неплатоспроможності заставодавця цінний папір може бути проданий, тобто обмінаний на будь-який інший актив, що буде впливати на збільшення доходу ломбарду

шкодження та інше), та здійснює вплив на відображення їх в обліку, а саме потенційне збільшення / зменшення доходних статей. Слід зауважити, що, завищуючи вартість предмета застави, з'являється ризик несплати кредиту та його відсотків у випадку неплатоспроможності заставодавця. Тому, зважаючи на вищезазначені аспекти щодо оцінки предмета застави, слід максимально об'єктивно віднести до цього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алеев Э. А. Ломбарды и перспективы их развития в России. *Сервис в России и за рубежом*. 2007. № 4. С. 17–24.
2. Ердавлетова Ф. К. Совершенствование учета, внутреннего аудита и анализа в ломбардах Республики Казахстан : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.12. Алматы, 2008. 19 с.
3. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14/page2>
4. Історія та сьогодення ломбардів // Україна фінансова: інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/027.htm
5. Казьмирчук М. Г. Соціальна діяльність ломбардів підросійської України (1886–1917 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01. Київ, 2007. 19 с.

6. Каракулова І. С. Небанківські фінансові інститути на ринку фінансових послуг України : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.08. Київ, 2008. 19 с.

7. Пикузо Н. Г. Бухгалтерский учет залоговых операций в ломбардах : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.12. Новосибирск, 2007. 178 с.

8. Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами від 26.04.2005 № 3981. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>

9. Про створення мережі пунктів з ломбардного кредитування населення під заставу виробів із дорогоцінних металів та з дорогоцінним камінням : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.1998 № 91. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/91-98-%D0%BF>

10. Сірош Т. О. Економічна категорія вартості в системі оцінки нерухомого майна. *Економіка АПК*. 2007. № 6. С. 80–83.

11. Сороківська З. К. Особливості банківського кредитування фізичних осіб // Банківські операції : підручник / за ред. О. В. Дзюбляка. Тернопіль : Терно-граф, 2013. С. 315–353.

12. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>

REFERENCES

Aleyev, E. A. "Lombardy i perspektivy ikh razvitiya v Rossii" [Pawnshops and prospects for their development in Russia]. *Servis v Rossii i za rubezhom*, no. 4 (2007): 17-24.

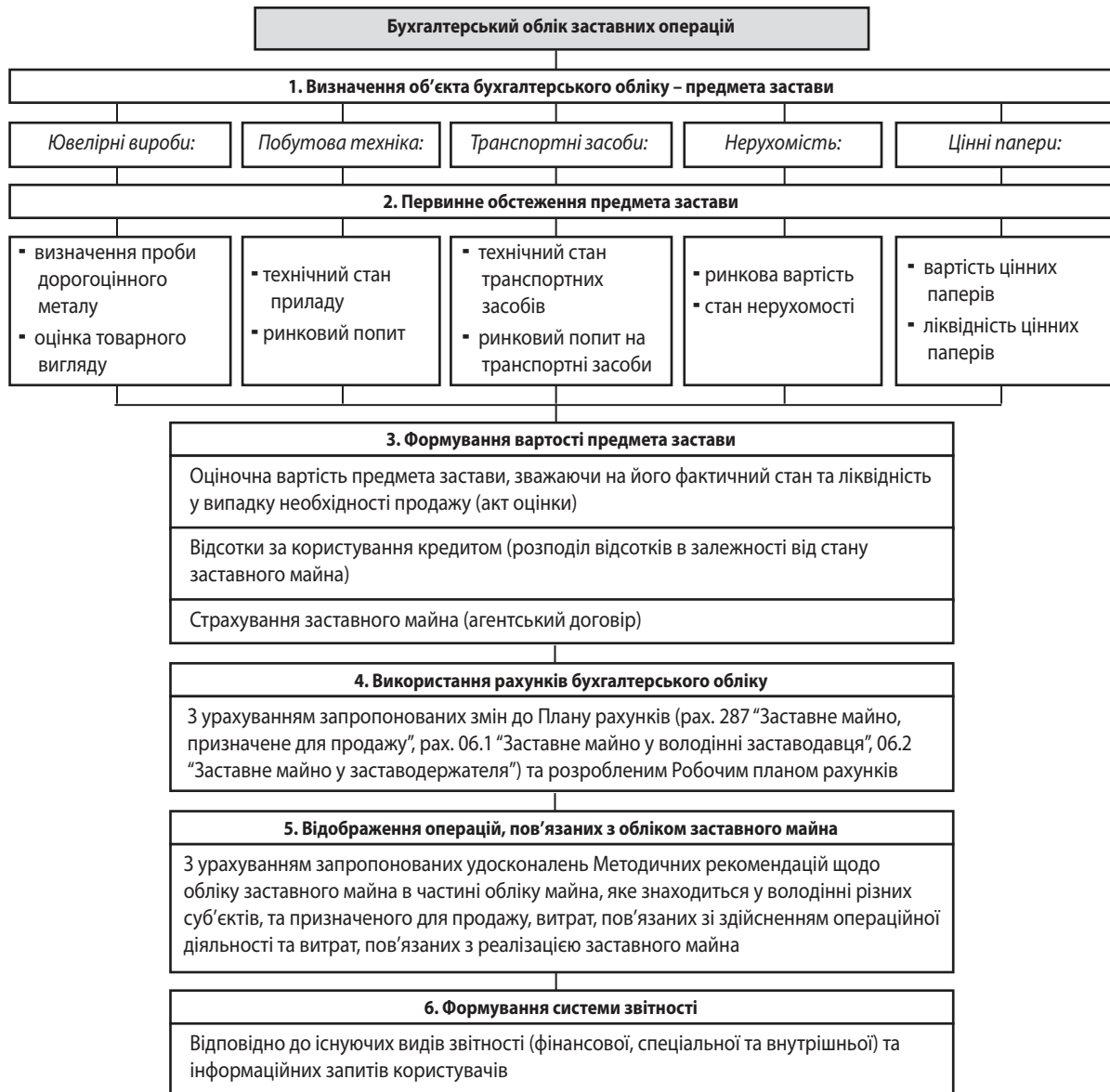

Рис. 3. Концептуальна схема бухгалтерського обліку заставних операцій в ломбардах

"Istoriia ta syhodennia lombardiv" [History and present pawnshops]. Ukraina finansova: informatsiino-analitychnyi portal Ukrainskoho ahentstva finansovoho rozvytku. http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/027.htm

Karakulova, I. S. "Nebankivski finansovi instytuty na rynku finansovykh posluh Ukrainy" [Non-banking financial institutions in the financial services market of Ukraine]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.08*, 2008.

Kazmyrchuk, M. H. "Sotsialna diialnist lombardiv pidrosiiskoi Ukrainy (1886-1917 rr.)" [Social activities of pawnshops in sub-Russian Ukraine (1886-1917)]: *avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01*, 2007.

[Legal Act of Ukraine] (1998). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/91-98-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2001). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14/page2>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>

[Legal Act of Ukraine] (2005). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>

Pikuzo, N. G. "Bukhgalterskiy uchet zalogovykh operatsiy v lombardakh" [Accounting for collateral transactions in pawnshops]: *dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.12*, 2007.

Sirosh, T. O. "Ekonomichna katehoriia vartosti v systemi ot-sinky nerukhomoho maina" [Economic value category in the real estate appraisal system]. *Ekonomika APK*, no. 6 (2007): 80-83.

Sorokivska, Z. K. "Osoblyvosti bankivskoho kredytuvania fizychnykh osib" [Features of bank lending to individuals]. In *Bankivski operatsii*, 315-353. Ternopil: Terno-hraf, 2013.

Yerdavletova, F. K. "Sovershenstvovaniye ucheta, vnutrenne-go audita i analiza v lombardakh Respubliki Kazakhstan" [Improving accounting, internal audit and analysis in pawnshops of the Republic of Kazakhstan]: *avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.12*, 2008.

Стаття надійшла до редакції 25.07.2019